

Utlåtande 2006:121 RVIII (Dnr 303-5090/2005)

Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslag till Agenda 21-strategi för Stockholms stad 2006 godkänns.
2. Miljö- och hälsoskydds nämnden ges i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen och berörda nämnder utarbeta anvisningar för stadens operativa Agenda 21-arbete.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Ärendet

Miljö- och hälsoskydds nämnden fick hösten 2004 i uppdrag att ta fram ett förslag på gemensam strategi med plattform som ett första steg mot en lokal policy för hållbar utveckling där ekologiska, ekonomiska, demokratiska och sociala perspektiv kan samverka. Strategin beskriver stadens inriktning på stadens arbete med hållbar utveckling och hur arbetet bör breddas till att omfatta alla nämnder och bolag. Strategin definierar arbetssätt för att integrera de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna i stadens program- och planarbete samt ger stöd för nämnder och styrelser att formulera åtgärdsplaner. Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 ska inarbetas i kommunstyrelsens uppdrag att sammanhålla arbetet med en policy för hållbar utveckling i Stockholm.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, samtliga stadsdelsnämnder, stadsbyggnadsnämnden, konsumentnämnden, renhållningsnämnden, socialtjänstnämnden, Stockholm Business Region AB, Stockholm Vatten AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem.

Stadsledningskontoret anser, i likhet med miljö- och hälsoskyddsnämnden och flertalet övriga remissinstanser, att begreppet långsiktig hållbarhet behöver breddas till att omfatta stora delar av stadens verksamhet. Stadsledningskontoret delar däremot inte nämndens uppfattning om hur detta ska uppnås. Den process som nämnden föreslår ska leda fram till operativa mål för stadens arbete med långsiktigt hållbar utveckling bör ske inom ramen för Vision Stockholm 2030. Genom detta undviks parallella processer med liknande syfte. Vissa av målen i ett antal styrdokument bör sammanställas i anvisningar som klargör förväntningarna på stadens nämnder och styrelser i arbetet med Agenda 21. Anvisningarna bör också innehålla beskrivningar av metoder och arbetsformer för att bedriva ett framgångsrikt Agenda 21-arbete utifrån befintliga mål.

Stadsbyggnadsnämnden anser att remissen lägger ett alltför stort fokus på aspekter som rör organiseringen av Agenda 21-arbetet inom staden. Idag driver kommunstyrelsen ett arbete avseende styrning och samordning av stadens verksamheter. Nämnden anser att en strategi för Agenda 21-arbetet bör koncentreras på dels hur arbetet lokalt kan utvecklas, dels hur en samsyn hos planerare och tjänstemän kan skapas. En strategi som tar fasta på hur vi i vårt dagliga arbete kan förhålla oss till begreppet hållbar utveckling, snarare än att ytterligare utveckla metoder för utvärdering och styrning.

Konsumentnämnden stödjer förslaget om en central policy för hållbar utveckling/Agenda 21 med de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet, och att dessa integreras i stadens system för ledning och uppföljning, ILS. Hållbarhetsaspekten föreslås ingå i stadens samtliga inriktningsmål och blir därmed styrande för arbetet med hållbar utveckling/Agenda 21 inom stadens alla verksamhetsområden och gentemot medborgarna. Nämnden föreslår att ett långsiktigt styrdokument för hållbar utveckling tas fram och som är gemensamt för hela staden och är hållbart över mandatperioder.

Renhållningsnämnden delar uppfattningen om att nå en hållbar utveckling erfordras en samsyn i de styrdokument som reglerar stadens miljöarbete. Nämnden stöder förslaget Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 och att en tydlig inriktning och definierade metoder för arbetet för hållbar utveckling ska arbetas fram.

Socialtjänstnämnden avstår från att lämna yttrande i rubricerade ärende.

Stockholm Business Region AB delar uppfattningen om behovet av att ta ett helhetsgrepp och anser att det görs genom det pågående arbetet med att ta fram en övergripande framtidsbild för Stockholm, Vision Stockholm 2030. Förslaget till strategi för Agenda 21-arbetet bör därför fungera som ett underlag i det fortsatta arbetet med Vision Stockholm 2030.

AB Stockholm Vatten finner att ärendet Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 i allt väsentligt överensstämmer med Stockholm Vattens synpunkter från maj 2004.

AB Familjebostäders yttrande har i huvudsak följande lydelse. Bolaget har inga invändningar mot den föreslagna inriktningen.

AB Stockholmshem har inte inkommit med yttrande.

AB Svenska Bostäder ser i stort positivt på förslaget om att ett Agenda 21-perspektiv inarbetas i mål och åtgärdsförslag i stadens styrdokument.

Vi anser det värdefullt och angeläget att få delta i det fortsatta och konkretiserande arbetet av Agenda 21-arbetet som kommer att föras i Stockholms stad under 2006.

Bromma stadsdelsnämnd anser att det är bra att staden nu försöker balansera och sammanjämka alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd anser att det är positivt att arbetet i Stockholms stad lyfts till att innefatta samtliga tre dimensioner – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet - inom Agenda 21 och blir ett uppdrag för samtliga nämnder och styrelser samt framför allt, integreras i alla övriga planer och dokument. Stadsledningskontoret bör ha det övergripande ansvaret. Stadsdelsnämndernas konkreta Agenda 21-arbete behöver även fortsättningsvis anpassas till lokala aktörer som företag, föreningar och boende, då förutsättningarna varierar geografiskt inom staden.

Farsta stadsdelsnämnd anser att det är bra att staden nu försöker balansera och sammanjämka alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi. Detta stämmer väl överens med hur det lokala Agenda 21-arbetet redan bedrivs, både i Farsta och i andra stadsdelsnämnder.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att ett ambitiöst miljöarbete bedrivs inom ramen för Agenda 21-arbetet i Stockholm idag men för att kunna skapa en hållbar utveckling i Stockholm behövs ett helhetsgrepp kring alla dimensionerna. Agenda 21 omfattar ekologisk-, social- och ekonomisk hållbarhet och nämnden anser att utvecklingen inom dessa områden ska vara integrerad. Stadsdelsnämnden anser att det är bra att strategin förordar samordning av

stadens övriga program med Agenda 21-arbetet och utvidgning av arbetet till att omfatta alla tre dimensionerna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd lämnar följande synpunkter. Enligt strategin för Agenda 21-arbetet föreslås stadens styrdokument och arbetsområden samordnas. Viktiga styrdokument för detta kommer att bli Vision Stockholm och en lokal policy för hållbar utveckling. Stadsdelsnämnden anser att det är bra att man nu försöker balansera och sammanjämka alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd anser att den föreslagna strategin för Agenda 21-arbetet 2006 i Stockholm i huvudsak är väl avvägd. För att de nämnda tre dimensionerna i arbetet ska kunna integreras krävs att arbetet styrs och samordnas av kommunstyrelsen. En systematisk genomgång av stadens olika styrdokument och program är nödvändig för att undvika målkonflikter mellan olika angelägna kommunala målsättningar, vilka bl.a. berör byggande, naturvård, hälsa, energianvändning och näringsliv. Stadsdelsnämnderna får med strategin ett ökat åtagande när det gäller arbetet med en hållbar utveckling. Åtagandet avser bl.a. målformuleringar, uppföljning och lokal förankring, vilket kräver en utveckling av nuvarande arbetsformer och fortsatt väl tilltagna resurser för Agenda 21-arbetet. I sitt arbete hittills har nämnden arbetat både med det interna och det externa miljöarbetet med betoning på det förra. Enligt den föreslagna strategin måste nämndens fokus på det externa miljöarbetet ytterligare stärkas.

Kista stadsdelsnämnd anser att Agenda 21-arbetet samordnas och leds av stadsledningskontoret. För att uppnå kvalitet och resultat, så är det av stor vikt att Agenda 21-arbetet sker inom respektive nämnd där frågan hör hemma. Nämnden föreslår att en stab inrättas för Agenda 21 på stadsledningskontoret som kan samordna och agera vid eventuella motstridiga planer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är i stort sett positiv till förslagen om en strategi för hållbar utveckling, att göra en hållbarhetsutredning och att stadsledningskontoret samordnar stadens långsiktiga arbete för ett hållbart Stockholm. Fackförvaltningarna bör få en större roll i Agenda 21-arbetet. Underifrånperspektivet är viktigt att behålla så att företag, organisationer och medborgare blir delaktiga i arbetet för en hållbar utveckling.

Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att förslaget är väl avvägt. För att de tre dimensionerna, den ekologiska, den sociala och den ekonomiska ska kunna integreras krävs att arbetet styrs och samordnas av kommunstyrelsen. Om förslaget till strategi för Agenda 21-arbetet antas måste Liljeholmens fokus på det externa miljöarbetet ytterligare stärkas.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd stödjer förslaget att Agenda 21-arbetet samordnas och leds av stadsledningskontoret. Nämnden anser dock att stadsdelsnämndernas nyckelroll i stadens Agenda 21-arbete modifieras. Agenda 21-arbetet bör ligga på respektive förvaltning där frågan hör hemma då det är där som kompetensen finns. Nämnden föreslår att en Agenda 21-stab inrättas på stadsledningskontoret som kan samordna och agera vid eventuella motstridiga planer.

Norrmalms stadsdelsnämnd stödjer förslaget om en central policy för hållbar utveckling/Agenda 21 med de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet, som samlat integreras i stadens ledningssystem. Hållbarhetsaspekten föreslås ingå i stadens samtliga inriktningsmål och blir därmed styrande för arbetet med hållbar utveckling/Agenda 21 inom stadens alla verksamhetsområden och gentemot medborgarna. Nämnden föreslår att samordningen av hållbar utveckling/Agenda 21 sker centralt vid stadsledningskontoret.

Rinkeby stadsdelsnämnd står bakom intentionerna i strategin att inkorporera miljö, ekonomi och sociala delar i hållbarhetsarbetet inom staden och att olika program bör samordnas för att undvika intressekonflikter. Tydligheten i dokumentet kan dock förbättras.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har inte inkommit med yttrande.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att ett helhetsgrepp behöver tas kring arbetet för att åstadkomma en hållbar utveckling i Stockholm. Ett bra arbete bedrivs inom Agenda 21 när det gäller de ekologiska delarna men sämre vad gäller de sociala och ekonomiska delarna. Enligt de ursprungliga intentionerna i Agenda 21 så skall utvecklingen inom dessa områden vara integrerad och ske i samverkan mellan medborgare, offentliga sektorn och näringsliv. Stadsdelsnämnden anser det är bra att staden nu försöker få till en gemensam strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att det är bra att sammankoppla alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi. Detta stämmer väl överens med hur det lokala Agenda 21-arbetet redan bedrivs, både i Spånga-Tensta och i andra stadsdelsnämnder.

Vantörs stadsdelsnämnd ställer sig generellt sett positiv till att ett helhetsgrepp tas kring frågor som rör Agenda 21 och arbetet för en hållbar utveckling. Strategin innehåller förslag på ett arbete inom staden för att utveckla inriktning och metoder, vilket nämnden i huvudsak ställer sig positiv till. Dock har nämnden invändningar mot vissa delar i strategin som rör t.ex. uppföljningen av det lokala Agenda 21-arbetet.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till strategin och bidrar gärna med egna erfarenheter. Det är dock viktigt att påpeka att inriktningen på det operativa Agenda 21-arbetet även fortsättningsvis bör beslutas på stadsdelsnivå.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att ett helhetsgrepp behöver tas för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling i Stockholm. Som vägledning i arbetet behöver ett styrdokument utarbetas, vilket bör baseras på en hållbarhetsutredning av Stockholm. Arbetet med hållbar utveckling bör enligt förvaltningen bedrivas i samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och invånare. Det är lika viktigt med teknik- och företagsutveckling som ett ändrat beteende och smartare konsumtion hos enskilda aktörer. Nämnden instämmer i att arbetet bör ledas och samordnas av stadsledningskontoret och att stadsdelsförvaltningarna har en nyckelroll när det gäller det lokala arbetet. Eftersom stadsdelsförvaltningarnas rådighet emellertid är begränsad i flertalet övergripande strategiska frågor och programsammanhang anser nämnden att det är oerhört viktigt att även stadens centrala förvaltningar i sina verksamheter integrerar de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling.

Mina synpunkter

Under 1990-talet byggdes Agenda 21-arbetet i Stockholm upp. Ett nytt miljöprogram togs fram samtidigt som Agenda 21-arbetet utvecklades i stadens förvaltningar och bolag. Ett Agenda 21-kansli inrättades på miljöförvaltningen och i kommunstyrelsen bildades ett kretsloppsråd vars uppgift var erfarenhetsutbyte och kunskapspridning mellan politiker, stadens förvaltningar och bolag samt externa verksamheter. Arbetet intensifierades med åren och de utåtriktade miljöprojekten på miljöförvaltningen och i stadsdelarna var många och framgångsrika. De satsningar som gjordes i Stockholm var en följd av de nationella och internationella åtaganden som bl.a. Riokonferensen år 1992 och Habitat år 1996 ledde fram till. Satsningarna var unika och ledde bl.a. till att staden fick internationella utmärkelser för sitt ambitiösa Agenda 21-arbete.

År 2000 utvecklades Agenda 21-kansliet och ansvaret för arbetet överfördes till stadens förvaltningar och bolag. Gradvis överfördes ansvaret för projekten till stadsdelsnämnderna och arbetet med indikatorer och miljöprofil överfördes till miljöförvaltningen. Många av stadens Agenda 21-projekt kom sedan att finansieras av s.k LIP-medel. Tack vare dessa statliga medel kunde detta viktiga utåtriktade miljöarbete fortsätta.

Under den senaste mandatperioden har Agenda 21-arbetet stärkts och styrningen förbättrats. Stockholms stads undertecknande av Ålborgdeklarationen

och Ålborg + 10 samt regeringens utveckling av strategier för hållbar utveckling medför att Stockholms stad gett löfte om att ta fram en lokal strategi för hållbar utveckling. Staden stärker nu ytterligare hållbarhetsarbetet genom att fastställa en Agenda 21-strategi som anger inriktningen på det fortsatta arbetet samlat för staden. Strategin är framtagen av miljö- och hälsoskyddsnämnden i samarbete med stadens stadsdelsförvaltningar och beskriver hur arbetet bör breddas för att omfatta alla nämnder och styrelser där de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna i stadens program- och planarbete integreras. För att underlätta uppföljningen samt klargöra förväntningarna på stadens nämnder och styrelser i arbetet med Agenda 21 bör målen för det operativa Agenda 21-arbetet ha sin utgångspunkt i befintliga måldokument som t.ex. miljöprogrammet, folkhälsoprogrammet och plan för jämlikhet, integration och mångfald. Jag anser därför att miljö- och hälsoskyddsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen och berörda nämnder ska utarbeta anvisningar för stadens operativa Agenda 21-arbete.

Genom miljöbarometerns 13 indikatorer följs arbetet upp. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar med miljödelen men varje nämnd och styrelse ska ta fram egna handlingsplaner i samband med den ordinarie verksamhetsplaneringen.

Inom staden pågår idag ett arbete med att ta fram en vision för Stockholm, Vision Stockholm 2030. För att få en vision för staden som är långsiktigt hållbar är det viktigt att miljöfrågorna tas med tidigt i detta arbete och kopplas till det operativa Agenda 21-arbetet.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. därutöver anför följande.

Arbetet för en bättre miljö och en hållbar utveckling är viktigt och bör genomsyra hela stadens verksamhet. Men denna process bör inte isoleras till ett enskilt program eller policydokument. Stadens målsättning bör vara att skapa förutsättningar för en så hög tillväxt som möjligt utan att miljön påverkas. På så sätt får vi en levande och fungerande stad.

Avskiljer man miljöfrågor från andra aspekter i samhället leder det ofta till konflikter mellan olika miljömål och ekonomisk utveckling. Väsentliga beståndsdelar i en

modern stad - som exempelvis infrastruktur, parkeringsmöjligheter, valfrihet och bostadsägande – bör ses som positiva faktorer för en hållbar utveckling. På samma sätt bör kulturliv, tillväxt och näringsliv, restaurang och besöksnäring samt idrotts- och föreningsliv tas med för att uppnå detta helhetsperspektiv.

Det finns en överhängande risk att ambitiösa miljöprogram blir ovetenskapliga och politiskt subjektiva, då det ofta är svårt att mäta vad som är hållbar utveckling. Vi är tveksamma till de indikatorer som är framtagna för att ligga till grund för stadens lokala Agenda 21-arbete.

Exempelvis finns det en indikator om miljömärkt el som bygger på en felaktig uppfattning om att kärnkraften som energikälla inte är miljövänlig och bör avvecklas.

Dessutom motsätter vi oss majoritetens planer på att anställa Agenda 21-samordnare i varje stadsdel. Vi är övertygade om att det är bättre för miljön om mer resurser anslås till städning, än till fler byråkrater.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslag till Agenda 21-strategi för Stockholms stad 2006 godkänns.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen och berörda nämnder utarbeta anvisningar för stadens operativa Agenda 21-arbete.

Stockholm den 10 maj 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Viviann Gunnarsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Kristdemokraterna hävdar att subsidiaritetsprincipen skall gälla på alla områden, inte minst i arbetet för en hållbar utveckling. Därför är den föreslagna strategin i stort tillfyllest, men vi vill framhålla följande:

Integrering av hållbar utveckling i all samhällsplanering kräver fortsatta förändringar i stadens arbetssätt och organisation. Samtidigt utgör medborgarnas fulla deltagande i lokala processer en garanti för att just subsidiaritetsprincipen blir tillämpad, och sålunda bidrar till den önskade integreringen.

I stadsplaneringen och detaljplaneringen uppstår allt oftare konflikter mellan behoven av nya bostäder och tillgodoseende av god miljö. Här bör det lokala Agenda 21-arbetet bättre kopplas in för att uppnå mera godtagbara lösningar än vad som ofta nu är fallet. Miljö- och hälsoskyddsnämndens roll är att noga beakta sådana lokala prioriteringar när dessa återspeglar omsorg om god miljö och hållbar utveckling. Stadens icke framsynta markpolitik sammantaget med välkomna ambitioner i nybyggnation leder allt oftare till målkonflikter.

Kristdemokraterna vill understryka ambitionerna att Agenda 21- perspektiv inarbetas i mål- och åtgärdsförslag i staden styrdokument för att öka genomslagskraften för lokala aktörer att verka för hållbar utveckling, vilket innefattar metoder för dialog och delaktighet av den typ som exempelvis pågående tregenerationsmöten om hållbar utveckling representerar.

Arbetet med hållbar utveckling måste samordnas i den centrala förvaltningen och "mainstreamas" in i alla verksamheter. Miljöaspekter måste från början integreras i stadens planering och åtgärder, med miljöförvaltning och miljönämnd som stödjande och rådgivande instanser. Det gäller såväl styrning som uppföljning och revision. Det är viktigt att detta understryks, för förståelse för detta tänkande har inte alltid manifesterats tidigare. Belysande är hur den rödgröna majoriteten istället för en central samordning exempelvis lagt det krävande arbetet med stockholmarnas indikatorer på miljöförvaltningen - inklusive de ekonomiska och sociala dimensionerna av hållbar utveckling – vilket är reducera hållbar utveckling på ett sätt som strider mot dess idé.

Revisionskontoret har tidigare lyft fram brister i samordningen mellan miljöförvaltningen och stadsledningskontoret och påtalat vikten av att kommunstyrelse, stadsledningskontor och andra förvaltningar i ökad utsträckning bör låta sina överväganden, planering och åtgärdsförslag präglas av Agenda 21- och hållbarhetstänkande.

ÄRENDET

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 20 september 2005 att återremittera ärendet samt därutöver anföra följande.

Strategin för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad är en ambitiös bakgrunds- och omvärldsbeskrivning till stadens Agenda 21-arbete. Vi anser dock att inriktningen på stadens Agenda 21-arbete bör förtydligas. Strategin saknar förslag på hur stadsdelarna ska kunna formulera sina åtgärdsprogram för Agenda 21-arbetet, dvs en plattform för stadsdelarnas arbete med dessa frågor. Det är bra att hushållsnära nyckeltal används vid uppföljningen, men hur detta sker bör redovisas i strategin.

Stockholm är sedan 1997 en av landets ekokommuner. År 2003 aktiverade staden åter sitt samarbete med andra ekokommuner. Strategin/plattformen bör även inbegripa den miljöpolicy som Stockholms stad antog 1997 och som stämmer överens med kriterierna för en ekokommun.

I strategin för stadens Agenda 21-arbete hänvisas till Vision 2030 som är ett diskussionsunderlag från stadsbyggnadsnämnden inför kommande översiktsplanarbete. Vision 2030 är inte något styrande dokument för stadens nämnder och bolag. Det är däremot viktigt att stämma av Agenda 21-plattformen mot översiktsplanen när beslut om översiktsplanen är fattat.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Jakob Forssmed* (kd), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamöterna *Johan Steenhoff Eriksen* (m) och *Katarina Larsson* (m) samt tjänstgörande ersättaren *Torbjörn Erbe* (m), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten *Anna Starbrink* (fp) och tjänstgörande ersättaren *Susanne Hagbard* (fp), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden *Jakob Forssmed* (kd), *bilaga*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2005 var i huvudsak av följande lydelse.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har den 22 november 2004, dnr 303-1279/2004, uppdragit åt Miljö- och hälsoskyddsnämnden att ta fram ett förslag till en för staden gemensam strategi med plattform för Agenda 21-arbetet i staden. Denna strategi med plattform

ska vara första steget i arbetet för en lokal strategi för hållbar utveckling. Ett första förslag till strategi presenterades för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2005-09-20. Förslaget återremitterades till Miljöförvaltningen.

Uppdraget att ta fram en lokal strategi/ policy (enligt beslut i Kommunfullmäktige ska begreppet strategi ersättas med policy, Kommunfullmäktige 2005-04-18, dnr 021-3771/2004) för hållbar utveckling i Stockholm ligger i linje med den utveckling av Stockholms stads arbete med Agenda 21 som Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade om den 2 mars 2004, dnr 2004-000562-205.

Uppdraget ligger även i linje med kommunstyrelsens påbörjade arbete med att ta fram en samlad vision för stadens utveckling i brett samarbete med berörda nämnder (Stockholms stads budget 2006).

Kommunfullmäktige har i *Stadens politiska organisation (SPO) – demokrati och ledarskap, Insatser för fördjupad demokrati, del 2* den 24 januari 2005, dnr 021-4314/2003, beslutat att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utveckla samordningen, styrningen och uppföljningen i större projekt där olika nämnder och bolag ingår. Vidare anges att kommunstyrelsen ska samordna miljöprogrammet, andra program och infrastruktursatsningar för att åstadkomma ett långsiktigt hållbart samhälle. I detta ligger också att säkerställa ett utvecklat utvärderings- och uppföljningsarbete.

Med den tid som funnits till förfogande för uppdraget har Miljöförvaltningens arbete haft följande utgångspunkter:

- stadens fem inriktningsmål samt budget 2005 och 2006.
- stadens miljöpolicy.
- Stadens styrdokument, framför allt *Stockholms miljöprogram, Näringslivspolitiskt program för Stockholm, Plan för jämlikhet, integration och mångfald* samt förarbetet till folkhälsoprogram.
- SPO-utredningen samt översynen av stadens styrdokument.
- Miljöförvaltningens Agenda 21-uppdrag i budget 2005 och 2006.
- stadsdelsförvaltningarnas Agenda 21-uppdrag i budget 2005 och 2006.
- erfarenheter från det lokala Agenda 21-arbetet från 1995 fram till idag.
- *Vision Stockholm 2030*.
- *Stadsdelsförnyelsen*.
- slutbetänkandet från Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat som 2003 avrapporterade sitt arbete i rapporten *En hållbar framtid i sikte*, SOU 2003:31, med förslag på det fortsatta arbetet med Agenda 21, Habitat och hållbar utveckling. Den föreslår bl.a. att lokala strategier för hållbar utveckling tas fram, där riktlinjer för ett långsiktigt och samordnat arbete med hållbar utveckling inom kommunen anges.
- stadens internationella åtaganden och Miljö- och hälsoskyddsnämndens erfarenheter från internationellt arbete.

Projektet har tagit del av de remissvar som lämnades av förvaltningar och bolag i ärendet *Framtagandet av ett nytt miljöprogram och en lokal strategi för hållbar ut-*

veckling i Stockholms stad, kommunfullmäktige dnr 303-1279/2004, som ledde till uppdraget.

Arbetet har bedrivits i projektform med en styrgrupp bestående av representanter från Miljöförvaltningen och stadsdelsförvaltningen i Spånga-Tensta, Östermalm, Hägersten respektive Farsta. Projektledning har legat på Miljöförvaltningen och i projektgruppen har stadsdelsförvaltningen i Hägersten, Kungsholmen, Farsta respektive Hässelby-Vällingby medverkat. Dessutom har stadens Agenda 21-nätverk med representanter från stadsdelsförvaltningar, Miljöförvaltningen och Konsumentförvaltningen aktivt deltagit i projektet. Resultatet har diskuterats med Stadsledningskontoret, Infrastrukturavdelningen.

Arbetet har dokumenterats och finns tillgängligt på *Miljöbarometern*, www.stockholm.se/miljobarometern.

Hållbar utveckling enligt Agenda 21

De naturgivna förutsättningarna sätter den yttre ramen för vår tillvaro; vi lever i ett slutet system, jordens resurser är begränsade och solen är den enda långsiktiga energikällan. Utifrån detta perspektiv och med utgångspunkt i de förutsättningar och behov vi människor har kan vi skapa välfärd och rättvisa för oss och kommande generationer — en hållbar utveckling.

Idag finns på olika samhällsnivåer strategier för hållbar utveckling framtagna där formen skiljer sig men det övergripande budskapet är detsamma; de utgår i de flesta fall från Bruntlandkommissionens rapport 1987 till FN *Vår gemensamma framtid*, den rapport som blev genombrottet för begreppet hållbar utveckling (sustainable development). Bruntlandkommissionens rapport definierar hållbar utveckling som: "... en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra förutsättningarna för kommande generationer att tillfredsställa sina behov."

Hållbar utveckling utgår från en helhetssyn och består av tre ömsesidigt beroende dimensioner:

- ekologisk hållbarhet
- social hållbarhet
- ekonomisk hållbarhet

Den ekologiska dimensionen utgör en yttre gräns då vi människor är beroende av naturens kretslopp och resurser. Det handlar om att bevara de regionala och globala ekosystemens tjänster och återhämtningsförmåga. Inom denna ram kan den sociala dimensionen sägas vara målet för hållbar utveckling – att alla människor idag och framöver ska kunna få sina grundläggande behov tillgodosedda och rätten till en god livsmiljö inom gränserna för ekosystemens bärkraft. Den ekonomiska dimensionen kan då ses som ett medel för att uppnå målet. (SOU 2004:104 *Att lära för hållbar utveckling*).

Hållbar utveckling utgår från vårt beroende av jordens ekosfär och en sammankopplad värld, där människors livsstil och politiska och företags beslut förr eller senare påverkar varandra. Det innebär att lokalt, nationellt och regionalt arbete har ett eget

intresse i att ta ansvar för hållbar utveckling och att bidra till globala förbättringar genom ett lokalt arbete och ett internationellt samarbete. Även individers delaktighet och ansvar är av betydelse. Detta är vad FN:s internationella handlingsprogram Agenda 21 står för, att ”tänka globalt och agera lokalt”. Agenda 21 pekar ut kommunerna som särskilt viktiga för att föra ner arbetet med hållbar utveckling på lokal nivå, där politiken kommer närmast invånarna. En bärande tanke i Agenda 21-arbetet är att bidra till en förändringsprocess där samverkan utvecklas mellan samhällets aktörer och sektorer.

De aktuella internationella och nationella strategier för hållbar utveckling som kan nämnas är:

- FN:s *Rio-deklaration* och handlingsprogrammet *Agenda 21* från 1992, *Istanbuldeklarationen* och *Habitatagendan* från 1996, samt *Johannesburgsdeklarationen* och *Johannesburgplanen* från 2002.
- EU:s strategi för hållbar utveckling som antogs i Göteborg 2001 (revideras 2005).
- Från januari 2005 har de nordiska länderna en gemensam, reviderad, strategi, *Bæredygtig udvikling - En ny kurs for Norden*.
- Sveriges regering presenterade i april 2004 *En svensk strategi för hållbar utveckling*.

Hållbar utveckling och stadens åtaganden

Kommunfullmäktige beslöt 1994 att staden ska arbeta med Agenda 21. Uppdraget att driva arbetet lades inledningsvis på Miljö- och hälsoskyddsnämnden. I samband med stadsdelsreformen 1997 lades det operativa arbetet ut på stadsdelsnämnderna. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har sedan 2003 ett uppdrag att samordna stadens Agenda 21-arbete.

Stockholms stad har genom den nuvarande budgetens fem övergripande inriktningsmål formulerat viljan att aktivt arbeta med hållbar utveckling:

- Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna
- Bygga bostäder och utveckla Stockholm
- Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad
- Bryta segregationen och fördjupa demokratin
- Ta ansvar för ekonomin.

Genom uppdrag i budget arbetar stadens verksamheter med de olika dimensionerna av hållbar utveckling. Tyngdpunkten i det arbete som idag definieras som Agenda 21 i förvaltningars och bolags verksamheter ligger på den ekologiska dimensionen.

Av de stadsövergripande styrdokument som redovisas i Stockholms stads budget 2006, bilaga 11, har flertalet bäring på stadens arbete med hållbar utveckling. Exempel på styrdokument är *Vattenprogram för Stockholm 2000* (Kommunfullmäktige 1995), *Ekologiskt byggande i Stockholm* (KF 1997), *Översiktsplan* (KF 1999), *Servicepolicy för ytterstaden* (KF 2000), *Dagvattenstrategi för Stockholms stad* (KF 2002), *Stock-*

holms miljöprogram med tillhörande kommunikationsstrategi (KF 2003 och KF 2004), *Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser* (KF 2003), *Renhållningsordning för Stockholms kommun med avfallsplan* (KF 2003), *Riktlinjer för Stadsdelsförnyelsen* (KF 2003), *Plan för jämlikhet, integration och mångfald* (KF 2005) samt *Näringslivs-politiskt program för Stockholm 2004-2006* (KF 2004), *Folkhälsoprogram för Stockholms stad* (under utarbetande).

Stadsbyggnadsnämnden gav 2002 Stadsbyggnadskontoret i uppdrag att visualisera *Översiktsplan 99* (ÖP99) och konkretisera planens strategier. I uppdraget ingick att beskriva hur en befolkningsökning med 150 000 invånare till år 2030 kan se ut, vilka infrastrukturinvesteringar som kan krävas och hur en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar stadsbebyggelse kan åstadkommas. I februari 2004 presenterades diskussionsunderlaget *Vision Stockholm 2030*.

Ett brett Agenda 21-arbete bedrivs i stadens 18 stadsdelsförvaltningar. Genom ordinarie verksamhet, bl.a. miljöutbildningar och informationsinsatser samt framgångsrika projekt såsom *Grönskande levande gårdar och närsamhällen*, *Samverkan för hållbart resande* och *Kampanjen södra Järva rent och snyggt*, *Konsumera smartare och minska växthuseffekten* involveras och stötts lokala aktörer i arbetet för en hållbar utveckling i Stockholm.

Miljöförvaltningen bidrar med utåtriktat arbete genom *Stockholmarnas indikatorer för hållbar utveckling*, *Klimatkampanjen*, energirådgivning, Stockholms miljöprogram, Miljöbilar och miljödiplomer av företag.

Vad gäller Stockholms stads bidrag till det internationella arbetet har staden efter beslut av Kommunstyrelsen 1995 undertecknat *Ålborgdeklarationen* (om lokalt Agenda 21-arbete och att utarbeta långsiktiga planer för hållbar utveckling). Enligt beslut i Kommunstyrelsen 2005-04-06, dnr 086-2661/2004, har staden även undertecknat *Ålborgåtagandena*. Därmed har Stockholms stad förbundit sig att utifrån tio åtaganden göra en lägesbeskrivning, formulera lokala delmål för hållbar utveckling genom bred lokal samverkan samt att samverka med övriga städer som undertecknat åtagandena.

Andra relevanta internationella samarbeten som Stockholm deltar aktivt i är *Euro-cities*, en organisation som företräder stora städer i Europa, *Local Governments for Sustainability*, (ICLEI), ett globalt miljönätverk som bl.a. driver kampanjen för klimatskydd *Cities for Climate Protection (CCP)*, samt *Union of the Baltic Cities (UBC)*, en organisation som företräder och samverkar med städer runt Östersjön och Öresund. Ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte sker även genom nätverket *Nordens större städer* där miljönämnderna och -förvaltningarna i de fem nordiska huvudstäderna samt Göteborg och Malmö deltar.

På det nationella planet har staden utbyte med Malmö och Göteborg kring hållbar utveckling. Stockholm är även medlem i föreningen Sveriges ekokommuner.

Utvecklingen av stadens Agenda 21-arbete från mitten av 90-talet beskrivs kortfattat i *Från Rio 1992 till Stockholm 2005*, bilaga 2, samt i Miljö- och hälsoskydds-nämndens ärende 2004-000562-205 *Miljöförvaltningens samordning av Stockholms Agenda 21-arbete*.

Förvaltningens synpunkter

Hållbar utveckling kräver långsiktig planering och helhetssyn; att kunna väga ihop många olika, ibland motstridiga, intressen som t.ex. planera och bygga bostäder, naturvård, möjlighet till företagsetablering, minskad hälsopåverkan från transporter, effektiv energianvändning och god ekonomi. Hållbar utveckling innebär att de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna integreras.

Begreppet hållbar utveckling upplevs av många som oprecist. För att arbetet inte ska stanna vid att staden tar fram visioner och mål, måste initiativ tas för att formulera en gemensam målbild, ta bort hinder, stimulera samverkan, utveckla processer och utbyta erfarenheter. Allt för att kunna gå från ord till handling – från mål till åtgärder. Miljöförvaltningen gör tillsammans med stadsdelsförvaltningarna bedömningen att ett helhetsgrepp måste tas kring inriktning och metoder för arbetet med hållbar utveckling och för att kunna ta fram en för staden gemensam policy för hållbar utveckling i Stockholm.

Stockholms stad arbetar idag med alla tre dimensionerna inom hållbar utveckling. De tre dimensionerna är dock inte tydligt sammankopplade. Förutsättningar för detta bör finnas genom central samordning i linje med SPO-utredningen. Genom tydlig samordning av målen i Näringslivspolitiskt program för Stockholm, Stockholms miljöprogram, det kommande folkhälsoprogrammet och Plan för jämlikhet, integration och mångfald bör arbetet med hållbar utveckling kunna omfatta alla tre dimensioner och tydliggöras i stadens integrerade ledningssystem. Stadsledningskontorets ansvar för framtagningen av stadens nästa miljöprogram 2007 är ett bra exempel på ett steg i den riktningen.

Med en tydlig gemensam inriktning, ansvarsfördelning och styrning via budget samt definierade metoder för arbetet med hållbar utveckling kan en övergripande vision och mål tas fram för staden. Vision och mål för hållbar utveckling i Stockholm bör lyftas fram inom befintligt program- och planarbete. Viktiga framtida styrdokument i sammanhanget kommer att bli Vision Stockholm och en lokal policy för hållbar utveckling. Beslutet i kommunfullmäktige den 18 april 2005, dnr 021-3771/2004, om en Vision Stockholm är en viktig del för långsiktighet i stadens arbete. Vision Stockholm ska enligt beslutet vara "en gemensam, långsiktig vision för stadens utveckling. Ett dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktigt hållbar utveckling. Tidsperspektivet är ca 30 år. Visionen följs upp av program och planer." Kommunstyrelsens påbörjade arbete med att ta fram en samlad vision för stadens utveckling i brett samarbete med berörda nämnder bör kunna ta stöd i erfarenheter från det lokala Agenda 21-arbetet, arbetet med Stockholms miljöprogram, Näringslivspolitiskt program för Stockholm, kommande folkhälsoprogram samt Plan för jämlikhet, integration och mångfald. Ytterligare en viktig utgångspunkt bör vara Stadsbyggnadsnämndens diskussionsunderlag Vision Stockholm 2030 samt det lokala utvecklingsarbete som pågår i sedan hösten 2003 inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Viktigt är att ett samarbete utvecklas mellan Stockholms aktörer, inklusive ett invånarperspektiv, i framtagningen av Vision Stockholm och att dokumentet omfattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Miljö-

och hälsoskyddsnämnden bidrar till den ekologiska dimensionen och med erfarenheter från dialog med invånare och andra lokala aktörer inom ramen för arbetet med Stockholms miljöprogram och Agenda 21.

Behovet av att samordna målen i stadens styrdokument märks i Stockholms stads budget 2005 och 2006 där det finns separata uppdrag till olika förvaltningar och bolag som kan motverka varandra. Detta kan bl.a. gälla konflikter mellan miljö- och exploateringsmål. Här bör en policy för hållbar utveckling ange förhållningssätt och inriktning för stadens långsiktiga arbete med hållbar utveckling.

I kommunfullmäktiges beslut den 24 januari 2005, dnr 021-4314/2003, om Stadens politiska organisation betonas att stockholmarna ska garanteras inflytande i stadens planeringsprocesser. Även i arbetet med Ålborgåtagandena är samverkansprocesser med lokala aktörer ett krav. Ett Agenda 21-perspektiv bör därför inarbetas i mål och åtgärdsförslag i stadens styrdokument för att skapa förutsättningar för invånare och andra lokala aktörer att bidra till en hållbar utveckling. För att ge stöd till dessa beslut bör metoder för dialog och delaktighet sammanställas, utvärderas vad gäller användbarhet inom stadens olika verksamheter och spridas för användning. Miljöförvaltningen har tidigare ett uppdrag att göra en sådan sammanställning (MHN, Samordning av Stockholms Agenda 21-arbete, dnr 2004-000562-205). En kompletterande beskrivning av goda exempel inom arbetet med hållbar utveckling i Stockholm kommer att i läggas fram av Miljöförvaltningen våren 2006.

För att säkerställa att stadens styrdokument, definierade i budget, bidrar till arbetet med hållbar utveckling krävs en kartläggning och faktainsamling av tillstånd och påverkan i Stockholm, en hållbarhetsutredning. Metoder och resultat från Miljöförvaltningens miljö- och hälsoutredning, som ger underlag till miljöprogram och målstyrd tillsyn, bör användas tillsammans med motsvarande underlagsarbete för översiktsplan, kommande folkhälsoprogram, Plan för jämlikhet, integration och mångfald samt Näringslivspolitiskt program för Stockholm. En hållbarhetsutredning ger både underlag för prioriteringar vid framtagning av nya styrdokument och underlag för att identifiera och synliggöra målkonflikter i nuvarande program.

En hållbarhetsutredning beskriver övergripande utgångsläget för Stockholms arbete med hållbar utveckling och utifrån detta läge kan Vision Stockholm formuleras.

Tydliga uppdrag i budget och anvisningar till verksamhetsplanering måste följas upp. Genom det integrerade ledningssystemet bör uppföljning, utvärdering och redovisning vara tydlig vad gäller stadens verksamheters insatser inom hållbar utveckling.

Mål, delmål och nyckeltal har tagits fram inom Miljöprogrammet för att kunna följa och redovisa stadens utveckling inom prioriterade områden inom den ekologiska dimensionen, både inom stadens verksamheter och av stockholmarnas insatser. Stockholmarnas insatser följs i ett hållbarhetsperspektiv upp genom Stockholmarnas indikatorer för hållbar utveckling. En internationell koppling inom uppföljning av miljöområdet är den årliga redovisning som staden gör av 11 gemensamma miljöindikatorerna inom nätverket Nordens större städer.

Ett annat underlag är Ålborgåtagandena som genom sina 10 utpekade åtaganden ger en god grund för ett samlat grepp och redovisning av hållbarhetsfrågorna i staden.

Den webbaserade Miljöbarometern är ett bra verktyg för att öppet och pedagogiskt redovisa uppföljning och utveckling av arbetet med hållbar utveckling. Idag redovisar Miljöbarometern uppföljningen av Stockholms miljöprogram, miljötillståndet i Stockholm, Stockholmarnas indikatorer för hållbar utveckling, Nordens större städers miljöindikatorer samt Sveriges ekokommuners gröna nyckeltal. Miljöbarometern kan med fördel vidareutvecklas till en hållbarhetsbarometer där stadens arbete med hållbar utveckling och Ålborgåtagandena redovisas.

I stadens budget för 2006 anges att ”det är naturligt att tyngdpunkten i stadens Agenda 21-arbete ligger lokalt på stadsdelsnämnds nivå, nära medborgarna”. Som underlag för åtgärdsplaner i stadsdelsnämnderna bör, förutom uppdrag i budget, relevanta mål i Stockholms miljöprogram, Näringslivspolitiskt program för Stockholm, Plan för jämlikhet, integration och mångfald samt det kommande folkhälsoprogrammet användas. Med relevanta mål avses de mål som pekar ut områden där staden genom insatser kan stödja och stimulera medverkan från invånarna och andra lokala aktörer. Åtgärdsplaner bör följas upp genom att beskriva stadsdelsnämndernas insatser och invånarnas medverkan.

Genomförandet av arbetet med Agenda 21 i stadsdelsnämnderna är viktigt för att garantera inflytande från stockholmarna och är beroende av samordning i respektive stadsdelsförvaltning. Under 2005 varierar omfattningen på stadsdelsförvaltningarnas Agenda 21-samordning mellan deltid och två heltidstjänster. Till detta kommer andra insatser i verksamheterna som bidrar till Agenda 21-uppdraget. Dock är det av vikt att stadsdelsförvaltningarna har samordningsfunktionen för att effektivisera och stödja demokratiprocesser, exempelvis vid planering, byggande, lokalisering av infrastruktur, att fånga upp invånarnas behov som konsument, brukare och klienter samt att fånga upp ungdomars delaktighet. I de stadsdelsområden som medverkar i Stadsdelsförnyelsen finns lokala utvecklingssamordnare som ansvarar för att vidareutveckla lokala demokrati- och utvecklingsprocesser. I detta arbete betonas särskilt vikten av att öka ungas delaktighet.

Mot bakgrund av ovanstående och med erfarenheter från Miljöförvaltningens uppdrag att samordna stadens Agenda 21-arbete och stadsdelsförvaltningarnas operativa arbete med Agenda 21 beskriver Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006, bilaga 1, områden att utveckla och förankra för att staden ska kunna ta fram en tydlig inriktning och metoder för arbetet med hållbar utveckling i Stockholm. Den lyfter fram det som staden bör göra i syfte att garantera alla lokala aktörers medverkan och delaktighet. Strategin ska bidra till att ge staden ett långsiktigt arbete med hållbar utveckling genom övergripande styrning, samordning och redovisning samt mål för och uppföljning av det operativa arbetet. De åtgärder som krävs för att säkerställa strategins inriktning är beroende av insatser från nämnder och styrelser samt central styrning och revision. Formerna för revision bör utformas av Stadsledningskontoret. Förslagsvis bör både intern och extern revision genomföras av nämnders och styrelser respektive verksamhetsberättelse. Miljöförvaltningen kan bistå med kompetens kring den ekologiska dimensionen. Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 ska inarbetas i kommunstyrelsens uppdrag att sammanhålla arbetet med en policy för

hållbar utveckling i Stockholm. (Framtagandet av ett nytt miljöprogram och en lokal strategi för hållbar utveckling i Stockholms stad, kommunfullmäktige dnr 303-1279/2004)

Kommunikation av inriktning och metoder för arbetet med hållbar utveckling i Stockholm

Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 lyfter fram vikten av en för staden gemensam inriktning och gemensamma metoder för arbetet med hållbar utveckling. Styrning är en framgångsfaktor, dialog och samverkan mellan stadens olika nämnder och styrelser en annan. Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 bör därför aktivt kommuniceras i staden. Detta kan göras genom information till nämnder och styrelser och genom direkta diskussioner med ansvariga för program och planer i förvaltningar och bolag under 2006. Stadsledningskontorets initiativ under hösten 2005 till en bred diskussion om den övergripande strukturen för stadens styrdokument, kopplingar och gränsdragningar mellan stadens program och planer som bör fortsätta. Miljöförvaltningen bidrar till arbetet med kompetens kring den ekologiska dimensionen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 13 december 2005 att

1. föreslå kommunfullmäktige att besluta om *Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006*, bilaga 1
2. föreslå kommunfullmäktige att besluta att ett Agenda 21-perspektiv ska inarbetas i mål och åtgärdsförslag i stadens styrdokument för att skapa förutsättningar för invånare och andra lokala aktörer att bidra till en hållbar utveckling
3. översända den föreslagna strategin för kännedom till samtliga nämnder och bolagsstyrelser, Sveriges ekokommuner och Hållbarhetsrådet.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättarna *Gustav Åkerblom* (fp) och *Susanne Hagbard* (fp) med hänvisning till sitt yrkande, *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden *Jakob Forssmed* (kd), *bilaga*.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till Strategi för Agenda 21-arbetet utgår från att det inom staden idag föreligger en låg grad av samordning och förekomst av tydliga målkonflikter mellan olika sektorsintressen. För att arbetet mot en hållbar utveckling ska bli lyckosamt krävs en central samordning av stadens verksamheter där de tre dimensionerna (sociala-, ekonomiska-, ekologiska-) integreras och ett helhetsgrepp tas kring inriktning och metoder för arbetet med hållbar utveckling.

Agenda 21-perspektivet bör även inarbetas i mål och åtgärdsförslag i stadens styrdokument för att skapa förutsättningar för invånare och andra lokala aktörer att bidra till en hållbar utveckling. Förslaget till strategi framhåller även att ett framgångsrikt arbete med att ta fram en för staden gemensam vision, ”Vision Stockholm 2030” kräver tydligt definierade metoder för målformulering och uppföljning.

I strategin föreslås även att en utredning av tillstånd och påverkan i Stockholm genomförs. För att kunna definiera såväl relevanta som signifikanta mål och målgrupper för ett resurseffektivt arbete med hållbar utveckling i Stockholm krävs förutsättningslös utredning av tillstånd och påverkan i Stockholm. Utredningen bör, enligt remissen, även identifiera vilka resurser, kompetenser och dialogmetoder som är mest effektiva för att föra arbetet framåt.

Uppföljningen av stadens arbete mot en hållbar utveckling bör bli följas upp genom ett mindre antal återkommande nyckeltal. Stadsdelsnämnderna, som enligt remissen har det operativa uppdraget för Agenda 21-arbetet, bör formulera uppföljningsbara mål för arbetet.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, renhållningsnämnden, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Stockholm Business region AB, Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 20 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret har tagit del av miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till strategi för Agenda 21 arbetet i Stockholms stad 2006 och kan konstatera att den i sin nuvarande form inte tydliggör stadens målsättningar med Agenda 21 arbetet och anför följande.

Stadsledningskontoret anser, i likhet med miljö- och hälsoskyddsnämnden och flertalet övriga remissinstanser, att begreppet långsiktig hållbarhet behöver breddas till att omfatta stora delar av stadens verksamhet. Stadsledningskontoret delar däremot inte nämndens uppfattningen om hur detta ska uppnås. Det kan konstateras att den process som nämnden förslår ska leda fram till operativa mål för stadens arbete med långsiktigt hållbar utveckling sammanfaller synnerligen väl med den strategi som stadsledningskontoret har tagit fram för att arbeta med vision Stockholm 2030.

Detta innebär att de processer som i nämndens förslag syftar till att på ett övergripande plan belysa och bearbeta tankar kring stadens långsiktiga visioner lämpligen bör ske inom ramen för Vision Stockholm 2030. Genom detta undviks parallella processer med liknande syfte vilket är en resursbesparing samtidigt som staden undviker att skapa dubbla visionsdokument med risk för olika målbilder.

Stadsledningskontoret anser att kommunfullmäktiges uppdrag bestod i att ta fram tydliga och uppföljningsbara mål för stadens Agenda 21 arbete. Kontoret uppfattar inte att nämnden har utarbetat dylika mål i förslaget till strategi för Agenda 21 arbetet i Stockholms stad. Stadsledningskontoret ställer sig dock bakom nämndens resonemang som går ut på att mål för det operativa Agenda 21 arbetet bör ta sin utgångspunkt i befintliga måldokument som t.ex. miljöprogrammet, folkhälsoprogrammet (under utarbetande), plan för jämlikhet, integration och mångfald samt näringspolitiskt program för Stockholm. Stadsledningskontoret anser med ledning av detta resonemang att vissa av målen i nämnda styrdokument bör sammanställas i anvisningar som klargör förväntningarna på stadens nämnder och styrelser i arbetet med Agenda 21. Anvisningarna bör också innehålla beskrivningar av metoder och arbetsformer för att bedriva ett framgångsrikt Agenda 21 arbete utifrån befintliga mål.

Med ledning av ovanstående resonemang avstyrker stadsledningskontoret nämndens förslag att uppdraga åt stadsdelsnämnderna att utarbeta mål för Agenda 21 arbetet. Stadsledningskontoret förslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att, i samråd med stadsledningskontoret och eventuellt andra berörda nämnder, utarbeta anvisningar för stadens Agenda 21 arbete.

Konsumentnämnden beslutade den 16 februari 2006 att tillstyrka förvaltningens förslag och som svar på remissen överlämna det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Daniel Somos* (m) med hänvisning till sitt yrkande enligt *bilaga*.

Ledamoten *Caroline Silverudd Lundbom* (fp) anmälde att (fp) lämnade remissen utan eget ställningstagande.

Konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer förslaget om en central policy för hållbar utveckling/Agenda 21 med de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet, och att dessa integreras i stadens system för ledning och uppföljning, ILS. Hållbarhetsaspekten föreslås ingå i stadens samtliga inriktningsmål och blir därmed styrande för arbetet med hållbar utveckling/Agenda 21 inom stadens alla verksamhetsområden och gentemot medborgarna. Förvaltningen föreslår att ett långsiktigt styrdokument för hållbar

utveckling tas fram och som är gemensamt för hela staden och är hållbart över mandatperioder.

Renhållningsnämnden beslutade den 15 februari 2006 att överlämna förvaltningens förslag som sitt eget.

Utan eget ställningstagande

Anders Hellström m fl (m) och Karl Bern (fp) lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar uppfattningen för att nå en hållbar utveckling erfordras en samsyn i de styrdokument som reglerar stadens miljöarbete. Förvaltningen stöder förslaget Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 och att en tydlig inriktning och definierade metoder för arbetet för hållbar utveckling ska arbetas fram.

Socialtjänstnämnden avstår från att lämna yttrande i rubricerade ärende.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 23 februari 2006 att överlämna förvaltningens förslag som sitt eget.

Reservation anfördes av *Katariina Gūven* (fp), *Bengt Gunnar Herrström* (fp), *Mats G. Nilsson* (m), *Anna König* (m) och *Petter Lindfors* (m), som hänvisade till Gūvens m.fl. yrkande enligt *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av *Cecilia Obermüller* (mp), *bilaga*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till Strategi för Agenda 21-arbetet utgår från att det i staden föreligger en låg grad av samordning och en del tydliga målkonflikter mellan olika sektorsintressen. För att staden ska kunna arbeta mot en hållbar utveckling krävs kortfattat såväl en central samordning av stadens verksamheter där de tre dimensionerna integreras samt ett helhetsgrepp kring inriktning och metoder för arbetet med hållbar utveckling.

Kontoret anser att remissen lägger ett alltför stort fokus på aspekter som rör organiseringen av Agenda 21-arbetet inom staden. Idag driver kommunstyrelsen ett arbete avseende styrning och samordning av stadens verksamheter. Kontoret anser att en strategi för Agenda 21-arbetet bör koncentreras på *dels* hur arbetet lokalt kan utvecklas, *dels* hur en samsyn hos planerare och tjänstemän kan skapas. En strategi som tar

fasta på hur vi i vårt dagliga arbete kan förhålla oss till begreppet hållbar utveckling, snarare än att ytterligare utveckla metoder för utvärdering och styrning.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens förslag som sitt eget.

Reservation anfördes av *Jan Tigerström m fl* (m) mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enl. *bilaga*.

Reservation anfördes av *Kristin Swanberg m fl* (fp) mot förslaget till förmån för sitt eget förslag till beslut enl. *bilaga*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är bra att man nu försöker balansera och sammanjämka alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens förslag som sitt eget.

Reservation anfördes av ledamoten *Björn Holmberg m.fl.* (m) mot beslutet till förmån för eget förslag enligt *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Peter Backlund m.fl. (fp), *bilaga*.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är positivt att arbetet i Stockholms stad lyfts till att innefatta samtliga tre dimensioner – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet- inom Agenda 21 och blir ett uppdrag för samtliga nämnder och styrelser samt framför allt, integreras i alla övriga planer och dokument. Stadsledningskontoret bör ha det övergripande ansvaret. Stadsdelsnämndernas konkreta Agenda 21-arbete behöver även fortsättningsvis anpassas till lokala aktörer som företag, föreningar och boende, då förutsättningarna varierar geografiskt inom staden.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 15 februari 2006 att överlämna förvaltningens förslag som sitt eget.

Ledamoten Birgitta Holm m fl (m) förklarade att de inte tar egen ställning till ärendet.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är bra att man nu försöker balansera och sammanjämka alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi. Detta stämmer väl överens med hur det lokala Agenda 21 arbetet redan bedrivs, både i Farsta och i andra stadsdelsförvaltningar.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens förslag som sitt eget.

Reservation anfördes av vice ordförande *Abit Dundar m.fl.* (fp), ledamoten *Christer Wicksell m.fl.* (m) och ledamoten *Anita Stenlund m.fl.* (kd) med hänsyn till eget förslag enl. *bilaga*.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Ett ambitiöst miljöarbete bedrivs inom ramen för Agenda 21 arbetet i Stockholm idag men för att kunna skapa en hållbar utveckling i Stockholm behöver det tas ett helhetsgrepp kring alla dimensionerna. Agenda 21 omfattar ekologisk-, social- och ekonomisk hållbarhet och att utvecklingen inom dessa områden ska vara integrerad. Stadsdelsförvaltningen anser att det är bra att strategin förordar samordning av stadens övriga program med Agenda 21 arbetet och utvidgning av arbetet till att omfatta alla tre dimensionerna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 14 februari 2006 efter omröstning att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Reservation anfördes av ledamot *Birgitta Wahlman m fl* (m) mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamot *Helen Jäderlund Eckardt m fl* (fp) mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt *bilaga*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Enligt strategin för Agenda 21-arbetet föreslås stadens styrdokument och arbetsområden samordnas. Viktiga styrdokument för detta kommer att bli Vision Stockholm och en lokal policy för hållbar utveckling. Stadsdelsförvaltningen anser att det är bra att man nu försöker balansera och sammanjämka alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m fl* (m) mot nämndens beslut.

Margareta Jernberg m fl (fp) *reserverade* sig mot nämndens beslut och lämnade ett *särskilt uttalande* enl. *bilaga*.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att den föreslagna strategin för Agenda-21 arbetet 2006 i Stockholm i huvudsak är väl avvägd. För att de nämnda tre dimensionerna i arbetet ska kunna integreras krävs att arbetet styrs och samordnas av kommunstyrelsen. En systematisk genomgång av stadens olika styrdokument och program är nödvändig för att undvika målkonflikter mellan olika angelägna kommunala målsättningar, vilka bl. a. berör byggande, naturvård, hälsa, energianvändning och näringsliv. Stadsdelsnämnderna får med strategin ett ökat åtagande när det gäller arbetet med en hållbar utveckling. Åtagandet avser bl.a. målformuleringar, uppföljning och lokal förankring, vilket kräver en utveckling av nuvarande arbetsformer och fortsatt väl tilltagna resurser för Agenda-21 arbetet. I sitt arbete hittills har förvaltningen arbetat både med det interna och det externa miljöarbetet med betoning på det förra. Enligt den föreslagna strategin måste förvaltningens fokus på det externa miljöarbetet ytterligare stärkas.

Kista stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Annette Jansson m fl (m) och Lotta Gravenius m fl (fp) lämnade ärendet utan eget ställningstagande.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer förslaget att Agenda 21-arbetet samordnas och leds av stadsledningskontoret. För att uppnå kvalitet och resultat, så är det av stor vikt att Agenda 21-arbetet sker inom respektive förvaltning där frågan hör hemma. Förvaltningen föreslår att en stab inrättas för Agenda 21 på stadsledningskontoret som kan samordna och agera vid eventuella motstridiga planer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade den 21 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Reservation anfördes av vice ordförande *Mats G Nilsson m.fl.* (m) och *Didar Samaletdin m.fl.* (fp) mot nämndens beslut med hänvisning till sitt gemensamma förslag enl. *bilaga*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är i stort sett positiv till förslagen om en strategi för hållbar utveckling, att göra en hållbarhetsutredning och att stadsledningskontoret samordnar stadens långsiktiga arbete för ett hållbart Stockholm. Fackförvaltningarna bör få en större roll i Agenda 21-arbetet. Underifrånperspektivet är viktigt att behålla så att företag, organisationer och medborgare blir delaktiga i arbetet för en hållbar utveckling

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Reservation anfördes av ledamöterna *Karin Berggren* och *Elisabet Abelson* (båda fp) och ledamöterna *Anne Wompa*, *Daniel Somos* och tjänstgörande ersättaren *Anita Schneider* (alla m) mot beslutet till förmån för det egna förslaget enl. *bilaga*.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget är väl avvägt. För att de tre dimensionerna, den ekologiska, den sociala och den ekonomiska ska kunna integreras krävs att arbetet styrs och samordnas av kommunstyrelsen.

Om förslaget till strategi för Agenda 21-arbetet antas måste Liljeholmens fokus på det externa miljöarbetet ytterligare stärkas.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden *Pär Hommerberg* (fp), ledamöterna *Maj-Britt Åkesson* (fp), *Jonas Nilsson* (m), *Gunnel Laufke* (m), *Sonja Gräns* (m) och *Torbjörn Andring* (kd), *bilaga*.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer förslaget att Agenda 21-arbetet samordnas och leds av stadsledningskontoret. Förvaltningen vill dock att stadsdelsförvaltningarnas nyckelroll i stadens Agenda 21-arbete modifieras. Agenda 21-arbetet bör ligga på respektive förvaltning där frågan hör hemma då det är där som kompetensen finns. Förvaltningen föreslår att en Agenda 21-stab inrättas på stadsledningskontoret som kan samordna och agera vid eventuella motstridiga planer.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Inge-Britt Lundin m.fl.* (fp) och ledamoten *Sebastian Cederschiöld m.fl.* (m) vilka ansåg att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat enl. yttrande som återges i *bilaga*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer förslaget om en central policy för hållbar utveckling/Agenda 21 med de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet, som samlat integreras i stadens ledningssystem. Hållbarhetsaspekten föreslås ingå i stadens samtliga inriktningsmål och blir därmed styrande för arbetet med hållbar utveckling/Agenda 21 inom stadens alla verksamhetsområden och gentemot medborgarna. Förvaltningen föreslår att samordningen av hållbar utveckling/Agenda 21 sker centralt vid stadsledningskontoret.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Särskilt uttalande gjordes av *Kerstin Gustavsson m.fl.* (m), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av *Svante Kindberg m.fl. (fp), bilaga.*

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen står bakom intentionerna i strategin att inkorporera miljö, ekonomi och sociala delar i hållbarhetsarbetet inom staden och att olika program bör samordnas för att undvika intressekonflikter. Tydligheten i dokumentet kan dock förbättras.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Vice ordföranden Billy Östh m.fl. (m), ledamoten Anna Eklund m.fl. (fp) och ledamoten Per Hasselberg (kd) lämnade förslaget utan eget ställningstagande.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att en samordning bör ske av styrdokument och arbetsområden för bättre överblick. Kommunstyrelsen föreslås ta fram en policy för hållbar utveckling. Kommunstyrelsen har redan nu uppdraget att följa upp stadens Agenda 21-arbete. Agenda 21-projekt bör knytas samman med ordinarie verksamhet genom gemensamma riktlinjer för att arbetet ska ske långsiktigt. Stockholmare ska ges tillfälle till dialog och medverkan. En hållbarhetsutredning påbörjas (motsvarar den miljö- och hälsoutredning som är underlag för Stockholms miljöprogram). Det ska finnas tydliga uppdrag i budget med beskrivna nyckeltal för Agenda 21-arbetet på stadsdelsnivå.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens remissvar som sitt eget.

Särskilt uttalande gjordes av majoriteten (s), (v) samt (mp) genom ledamoten *Urban Johansson (mp)* enligt *bilaga.*

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Ett helhetsgrepp behöver tas kring arbetet för att åstadkomma en hållbar utveckling i Stockholm. Ett bra arbete bedrivs inom Agenda 21 när det gäller de ekologiska delarna

men sämre vad gäller de sociala och ekonomiska delarna. Enligt de ursprungliga intentionerna i Agenda 21 så skall utvecklingen inom dessa områden vara integrerad och ske i samverkan mellan medborgare, offentliga sektorn och näringsliv.

Stadsdelsförvaltningen anser det är bra att man nu försöker få till en gemensam strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholm stad.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 9 februari 2006 att godkänna förvaltningens utlåtande som sitt eget.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Ann-Katrin Åslund* (fp), ledamöterna *Ole-Jörgen Persson* (m), *Bengt Porseby* (fp), *Markku Sirviö* (m) och tjänstgörande ersättaren *Björn Begner* (m) enligt *bilaga*.

Kd lämnade ärendet utan eget ställningstagande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är bra att sammankoppla alla aspekter av en hållbar utveckling i en gemensam strategi. Detta stämmer väl överens med hur det lokala Agenda 21 arbetet redan bedrivs, både i Spånga-Tensta och i andra stadsdelsförvaltningar.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att godkänna förvaltningens utlåtande som sitt eget.

Reservation anfördes av *Marie Ljungberg Schött, m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut enl. *bilaga*.

Lena Kling m fl (fp) reserverar sig till förmån för förvaltningens förslag till beslut.

Henrik Ehrenberg (kd) lämnar beslutet utan eget ställningstagande.

Vantör stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

I tjänsteutlåtandet redogörs för att förvaltningen ställer sig generellt sett positiv till att ett helhetsgrepp tas kring frågor som rör Agenda 21 och arbetet för en hållbar utveckling. Strategin innehåller förslag på ett arbete inom staden för att utveckla inriktning

och metoder, vilket förvaltningen i huvudsak ställer sig positiv till. Dock har förvaltningen invändningar mot vissa delar i strategin som rör t.ex. uppföljningen av det lokala Agenda 21-arbetet.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att godkänna förvaltningens utlåtande som sitt eget.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden *Olle Andretzky m fl* (m) och ledamoten *Lars Hansson m fl* (fp), *bilaga*.

Ledamoten *Margaretha Åkerberg* (kd) hänvisade till det särskilda uttalande som vice ordföranden i miljö- och hälsoskyddsnämnden, *Jakob Forssmed* (kd), gjorde vid sammanträdet i miljö- och hälsoskyddsnämnden den 13 december 2005.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till strategin och bidrar gärna med egna erfarenheter. Det är dock viktigt att påpeka att inriktningen på det operativa Agenda 21-arbetet även fortsättningsvis bör beslutas på stadsdelsnivå.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att godkänna förvaltningens utlåtande som sitt eget.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Helena Bonnier m fl* (m), ledamöterna *Claes Fleming m fl* (fp) och *Jan Ulander* (kd) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden *Rolf Lindell m fl* (s), ledamöterna *Aila Erkkilä* (v) och *Ann-Sofi Matthiesen* (mp), *bilaga*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att ett helhetsgrepp behöver tas för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling i Stockholm. Som vägledning i arbetet behöver ett styrdokument utarbetas, vilket bör baseras på en hållbarhetsutredning av Stockholm. Arbetet med hållbar utveckling bör enligt förvaltningen bedrivas i samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och invånare. Det är lika viktigt med teknik- och företagsutveckling som ett ändrat beteende och smartare konsumtion hos enskilda aktörer. Förvaltningen

instämmer i att arbetet bör ledas och samordnas av stadsledningskontoret och att stadsdelsförvaltningarna har en nyckelroll när det gäller det lokala arbetet. Eftersom stadsdelsförvaltningarnas rådighet emellertid är begränsad i flertalet övergripande strategiska frågor och programsammanhang anser förvaltningen att det är oerhört viktigt att även stadens centrala förvaltningar i sina verksamheter integrerar de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling.

Familjebostäder AB:s styrelse. Tjänsteutlåtandet anmäls som kontorsyttrande till styrelsen i efterhand.

Familjebostäder tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget har inga invändningar mot den föreslagna inriktningen

Stockholm Business region AB:s styrelse. Tjänsteutlåtandet anmäls som kontorsyttrande till styrelsen den 7 mars 2006.

Stockholm Business region AB:s tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Business Region delar uppfattningen om behovet av att ta ett helhetsgrepp och anser att det görs genom det pågående arbetet med att ta fram en övergripande framtidsbild för Stockholm, Vision Stockholm 2030. Förslaget till strategi för Agenda 21-arbetet bör därför fungera som ett underlag i det fortsatta arbetet med Vision Stockholm 2030.

Stockholm Vattens styrelse. Tjänsteutlåtandet anmäls som kontorsyttrande till styrelsen den 9 mars 2006.

Stockholm Vattens tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Vatten finner att ärendet ”Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006. Redovisning av kommunfullmäktigeuppdrag” i allt väsentligt överensstämmer med Stockholm Vattens synpunkter från maj 2004.

Stockholmshem har inte inkommit med yttrande.

Svenska Bostäders tjänsteutlåtande från den 2 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäder ser i stort positivt på förslaget om att ett Agenda 21- perspektiv inarbetas i mål och åtgärdsförslag i stadens styrdokument.

Vi anser det värdefullt och angeläget att få delta i det fortsatta och konkretiserande arbetet av Agenda 21-arbetet som kommer att föras i Stockholms stad under 2006.

RESERVATIONER M.M.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 20 september 2005

Reservationer

Vice ordföranden Jakob Forssmed (kd) yrkade enligt förvaltningens förslag att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta

1. föreslå kommunfullmäktige att besluta om inriktning och metoder för stadens arbete med hållbar utveckling enligt Agenda 21, beskrivet i *Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006*
2. föreslå kommunfullmäktige att besluta att mål och åtgärdsförslag i stadens styrdokument förutom att styra stadens verksamheter även ska skapa förutsättningar för invånare och andra lokala aktörer att bidra till en hållbar utveckling
3. föreslå kommunfullmäktige att besluta att arbetet med *Vision Stockholm* ska omfatta de tre dimensionerna inom hållbar utveckling — ekonomisk hållbarhet, social hållbarhet och ekologisk hållbarhet
4. föreslå kommunstyrelsen om att i budget 2006 precisera miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag vad gäller samordning av arbetet med den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling enligt Agenda 21 samt att tillskapa medel för detta
5. översända ärendet för kännedom till samtliga nämnder och bolagsstyrelser
6. översända ärendet för kännedom till föreningen *Sveriges ekokommuner*.

Ledamoten Johan Steenhoff Eriksen (m) yrkade att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta

1. lägga redovisningen av uppdraget till handlingarna
2. därutöver anföra följande.

Arbetet för en bättre miljö och en hållbar utveckling är viktigt och bör genomsyra hela stadens verksamhet. Men denna process bör inte isoleras till ett enskilt program eller policydokument. Stadens målsättning bör vara att skapa förutsättningar för en så hög tillväxt som möjligt utan att miljön påverkas. På så sätt får vi en levande och fungerande stad.

Avskiljer man miljöfrågor från andra aspekter i samhället leder det ofta till konflikter mellan olika miljömål och ekonomisk utveckling. Väsentliga beståndsdelar i en modern stad - som exempelvis infrastruktur, parkeringsmöjligheter, valfrihet och bostadsägande - bör ses som positiva faktorer för en hållbar utveckling. På samma sätt

bör kulturliv, tillväxt och näringsliv, restaurang och besöksnäring samt idrotts- och föreningsliv tas med för att uppnå detta helhetsperspektiv.

Det finns en överhängande risk att ambitiösa miljöprogram blir ovetenskapliga och politiskt subjektiva, då det ofta är svårt att mäta vad som är hållbar utveckling. Vi är tveksamma till de indikatorer som är framtagna för att ligga till grund för stadens lokala Agenda-21 arbete.

Exempelvis finns det en indikator om miljömärkt el som bygger på en felaktig uppfattning om att kärnkraften som energikälla inte är miljövänlig och bör avvecklas.

Dessutom motsätter vi oss majoritetens planer på att anställa Agenda-21 samordnare i varje stadsdel. Vi är övertygade om att det är bättre för miljön om mer resurser anslås till städning, än till fler byråkrater.

Ledamoten Anna Starbrink (fp) yrkade att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta

1. avslå förvaltningens förslag till beslut
2. därutöver anföra följande.

Folkpartiet anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Råttor och människor får slåss vid skräpstationerna.

De pengar som finns måste användas till konkreta insatser och inte till flum. Därför bör resurser från Agenda 21-samordnare läggas på att undanröja de sanitära olägenheter som den ökade nedskräpningen i staden medför.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Jakob Forssmed (kd).

Det är bra att miljöförvaltningen i strategin för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad är så tydliga med att arbetet med hållbar utveckling och Agenda 21 måste samordnas i den centrala förvaltningen och mainstreamas in i alla verksamheter. Det gäller styrning, uppföljning och revision.

Det är viktigt att detta understryks, för förståelse för detta tänkande har inte alltid manifesterats tidigare. Exempelvis har den rödgröna majoriteten lagt det resurskrävande arbetet med stockholmarnas indikatorer på miljöförvaltningen - inklusive de sociala dimensionerna - vilket är att förfuska syftet och reducera frågan om hållbar utveckling på ett sätt som strider mot dess idé. I fallet med stockholmarnas indikatorer blir det alltså bakvänt: istället för att integrera miljöarbetet med stadens arbete med social utveckling och inflytande så ska de senare pressas in i miljöförvaltningens arbete. Det

i grunden positiva - att koppla ihop miljöfrågor med sociala och ekonomiska hänsyn - får inte bli något fackmässigt, som ska administreras av miljöförvaltningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden den 12 december 2005

Reservation

Tjänstgörande ersättaren Gustav Åkerblom (fp) yrkade att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta

1. i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. därutöver anföra följande.

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Folkpartiet ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Dessa pengar behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Folkpartiet har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Jakob Forssmed (kd).

Vi kristdemokrater hävdar att subsidiaritetsprincipen skall gälla på alla områden av samhällsbyggande, inte minst i arbetet för hållbar utveckling. Vi finner därför den föreslagna strategin i stort tillfyllest, men önskar framhålla följande:

Integrering av hållbar utveckling i all samhällsplanering kräver fortsatta förändringar i stadens arbetsätt och organisation. Samtidigt utgör medborgarnas fulla deltagande i lokala processer en garanti för att just subsidiaritetsprincipen blir tillämpad, och sålunda bidrar till den önskade integreringen.

I stadsplaneringen och detaljplaneringen uppstår allt oftare konflikter mellan behoven av nya bostäder och tillgodoseende av god miljö. Här bör det lokala Agenda 21-arbetet bättre kopplas in för att uppnå mera godtagbara lösningar än vad som ofta nu är fallet. Miljö- och hälsoskyddsnämndens roll är att noga beakta sådana lokala prioriteringar när dessa återspeglar omsorg om god miljö och hållbar utveckling. Stadens icke framsynta markpolitik sammantaget med välkomna ambitioner i nybyggnation leder allt oftare till målkonflikter.

Vi kristdemokrater vill understryka ambitionerna att Agenda 21-perspektiv inarbetas i mål- och åtgärdsförslag i staden styrdokument för att öka genomslagskraften för lokala aktörer att verka för hållbar utveckling, vilket innefattar metoder för dialog och

delaktighet av den typ som exempelvis pågående tregenerationsmöten om hållbar utveckling representerar.

Arbetet med hållbar utveckling måste samordnas i den centrala förvaltningen och mainstreamas in i alla verksamheter. Miljöaspekter måste från början integreras i stadens planering och åtgärder, med miljöförvaltning och miljönämnd som stödjande och rådgivande instanser. Det gäller såväl styrning som uppföljning och revision. Det är viktigt att detta understryks, för förstärkning för detta tänkande har inte alltid manifesterats tidigare. Belysande är hur den rödgröna majoriteten istället för en central samordning exempelvis lagt det krävande arbetet med stockholmarnas indikatorer på miljöförvaltningen - inklusive de ekonomiska och sociala dimensionerna av hållbar utveckling – vilket är reducera hållbar utveckling på ett sätt som strider mot dess idé.

Revisionskontoret har tidigare lyft fram brister i samordningen mellan miljöförvaltningen och stadsledningskontoret och påtalat vikten av att kommunstyrelse, stadsledningskontor och andra förvaltningar i ökad utsträckning bör låta sina överväganden, planering och åtgärdsförslag präglas av Agenda 21- och hållbarhetstänkande.

Konsumentnämnden

Reservation

Ledamoten Daniel Somos (m) reserverade sig mot nämndens beslut med hänvisning till sitt förslag enligt följande:

Det är angeläget att miljöhänsyn tas i stadens arbete. Däremot finns risk att de mål för stadens Agenda 21-arbete som har definierats faktiskt bryter mot en av de delar av utvecklingen som också ska omfattas av hänsyn: den ekonomiska utvecklingen.

Vissa åtgärder som staden har ägnat sig åt, exempelvis anställandet av Agenda 21-samordnare på stadsdelsnivå, är en felanvändning av stadens resurser. Miljöarbetet skulle vara mer gynnat av andra insatser, exempelvis åtgärder mot klotter och nedskräpning. Det arbete som bedrivs i staden bör samordnas av en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd, medan övervägningarna kring vilka intressen som ska väga tyngst i stadens beslutsfattande bör göras i kommunstyrelsen.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation

Reservation anmäldes av Katariina Güven (fp), Bengt Gunnar Herrström (fp), Mats G. Nilsson (m), Anna König (m) och Petter Lindfors (m), som hänvisade till Güvens m.fl. yrkande enligt nedan.

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa

och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Vi ställer oss inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Dessa pengar behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Vi har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.

Särskilt uttalande

Ledamoten Cecilia Obermüller (mp) gjorde särskilt uttalande enligt nedan.

Denna strategi är ett första steg i ett pågående arbete för att bättre arbeta med Agenda 21-frågorna i staden. Det Agenda 21-arbetet som sker runt omkring i Stockholms alla stadsdelar behöver givetvis följas upp på ett strukturerat sätt för att kunna visa på sina goda effekter.

Agenda 21 är ofta småskaliga miljöprojekt som bygger på ett gräsrotsarbete, men goda exempel och idéer kan sprida sig vida omkring och givetvis ska staden avsätta resurser för att på olika sätt stödja och underlätta arbetet. De goda exemplen är många runt världen.

Vårt deltagande i Ålborg-deklarationen och undertecknandet av dess åtaganden förbinder oss att arbeta med Agenda 21 på ett seriöst sätt.

Demokrati och en hållbar utveckling med fokus på ekologisk och social hållbarhet är grundpelarna i agenda 21-arbetet. Huvudfokus inom agenda 21-arbetet kan inte sägas vara den ekonomiska hållbarheten, där finns det många andra starka agendor.

Målkonflikter mellan olika sektorsintressen kommer alltid att finnas och måste tydliggöras. Det handlar om långsiktiga vägval. Att ständigt försöka jämka miljöfrågorna mot andra intressen, på olika sätt urvattnas dem, lägga dem som allas ansvar dvs ingens ansvar, tänja på lagstiftning och riktvärden är inte rätt väg. Vi kan inte kompromissa när det handlar om de framtida generationernas överlevnadsmöjlighet på vår lilla planet.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservationer

Jan Tigerström m fl (m) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt nedan.

Bromma stadsdelsnämnd avger följande remissvar:

Det är angeläget att miljöhänsyn tas i stadens arbete. Däremot finns risk att de mål för stadens Agenda 21-arbete som har definierats faktiskt bryter mot en av de delar av utvecklingen som också ska omfattas av hänsyn: den ekonomiska utvecklingen.

Vissa åtgärder som staden har ägnat sig åt, exempelvis att anställa Agenda 21-samordnare på stadsdelsnivå, är en felanvändning av stadens resurser. Miljöarbetet

skulle vara mer gynnat av andra insatser, exempelvis åtgärder mot klotter och nedskräpning. Det arbete som bedrivs i staden bör samordnas av en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd, medan övervägningarna kring vilka intressen som ska väga tyngst i stadens beslutsfattande bör göras i kommunstyrelsen.

Kristin Swanberg m fl (fp) reserverade sig mot förslaget till förmån för sitt eget förslag till beslut:

1. att godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning.

Folkpartiet anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Folkpartiet har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation

Ledamoten Björn Holmberg m.fl. (m) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag enligt nedan:

Ärendet överlämnas utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande

Ledamoten Peter Backlund m.fl. (fp) lämnade följande uttalande.

Folkpartiet hänvisar till (fp)-reservation i ärendet i miljö- och hälsoskyddsämnden den 13 december 2005.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Reservationer

Vice ordförande Abit Dundar m.fl. (fp), ledamoten Christer Wicksell m.fl. (m) och ledamoten Anita Stenlund m.fl. (kd) reserverade sig med hänsyn till eget förslag enl. nedan:

1. Hägersten stadsdelsnämnd beslutar att överlämna det som remissyttrande
2. Därutöver anför följande:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Folkpartiet, moderaterna och kristdemokraterna ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Vi anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamheten till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg.

Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Vi har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.”

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservationer

Ledamot Birgitta Wahlman m fl (m) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande:

Att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen samt anför att en god miljö är viktigt för alla som bor och verkar i vår stad. Kravet på en god miljö ska dock balanseras av de krav på utveckling en modern stad ställer så att utvecklingen blir hållbar ur alla aspekter.

Det kanske inte är vettigast att använda medel till en organisation av Agenda 21-tjänstemän som dessutom arbetar rätt isolerat i sina respektive stadsdelar och förvaltningar. Ju mindre skattepengar vi lägger på administration, tjänstemän och andra kringkostnader desto mer kan vi använda för att hålla staden ren och fräsch, klottersanering samt att hålla råttorna borta från sopstationerna.

Ledamot Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande:

Förslag till beslut

1. Avslå förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Folkpartiet ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Folkpartiet anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Råttor och människor får slåss vid skräpstationerna.

Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning.

Folkpartiet har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande

Margareta Jernberg m fl (fp) reserverade sig mot nämndens beslut och lämna- de ett särskilt uttalande enl. nedan.

Katarina Sofia stadsdelsnämnd beslutar:

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas. Folkpartiet ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget.

Folkpartiet anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande. Pengarna behövs istället till för att hålla staden ren och fräsch.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation

Vice ordförande Mats G Nilsson m.fl. (m) och Didar Samaletdin m.fl. (fp) reserverade sig mot nämndens beslut med hänvisning till sitt gemensamma förslag enligt följande:

Det är angeläget att miljöhänsyn tas i stadens arbete. Däremot finns risk att de mål för stadens Agenda 21-arbete som har definierats faktiskt bryter mot en av de delar av utvecklingen som också ska omfattas av hänsyn: den ekonomiska utvecklingen. Vissa åtgärder som staden har ägnat sig åt, exempelvis anställandet av Agenda 21-samordnare på stadsdelsnivå, är en felanvändning av stadens resurser. Miljöarbetet skulle vara mer gynnat av andra insatser, exempelvis åtgärder mot klotter och nedskräpning. Det arbete som bedrivs i staden bör samordnas av en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd, medan övervägningarna kring vilka intressen som ska väga tyngst i stadens beslutsfattande bör göras i kommunstyrelsen.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation

Ledamöterna Karin Berggren och Elisabet Abelson båda (fp) och ledamöterna Anne Wompa, Daniel Somos och tjänstgörande ersättaren Anita Schneider alla (m) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget enl. nedan.

att godkänna förvaltningens förslag till beslut, att därutöver anföra följande:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Folkpartiet ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Agenda 21-arbetet är inte ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Råttor och människor får slåss vid skräpstationerna.

Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning.”

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande anmäldes av vice ordföranden Pär Hommerberg (fp), ledamöterna Maj-Britt Åkesson (fp), Jonas Nilsson (m), Gunnel Laufke (m), Sonja Gräns (m) och Torbjörn Andring (kd) enligt följande.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation

Vice ordföranden Inge-Britt Lundin m.fl. (fp) och ledamoten Sebastian Cederschiöld m.fl. (m) ansåg att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat enl. yttrande nedan:

Som svar på remissen anför stadsdelsnämnden:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Folkpartiet och moderaterna ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Folkpartiet och moderaterna anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Råttor och människor får slåss vid skräpstationerna.

Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Folkpartiet och moderaterna vill därför istället satsa pengarna för Agenda 21-samordnarna på att förbättra stadsmiljön.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande anmäldes av Kerstin Gustavsson m.fl. (m) med följande lydelse:

Det är angeläget att miljöhänsyn tas i stadens arbete. Det finns en risk att de mål för stadens Agenda 21-arbete, som har definierats, faktiskt bryter mot en av de delar av utvecklingen som också ska omfattas av hänsyn; den ekonomiska utvecklingen. Vissa åtgärder som staden har ägnat sig åt, t. ex. anställandet av 21-samordnare på stadsdels-

nivå, är en felanvändning av stadens resurser. Miljöarbetet skulle vara mer gynnat av andra insatser, exempelvis åtgärder mot klotter och nedskräpning. Det arbete som bedrivs i staden bör samordnas av en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd, medan övervägningarna kring vilka intressen, som ska väga tyngst i stadens beslutfattande, bör göras i kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande anmälades av Svante Kindberg m.fl. (fp), med följande lydelse:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Folkpartiet ställer sig inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Folkpartiet anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Råttor och människor får slåss vid skräpstationerna.

Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Folkpartiet har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande

Majoriteten (s), (v) samt (mp) genom ledamoten Urban Johansson (mp) enligt nedan:

Det är bra att det nu blir ett helhetsgrepp för att integrera de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna för en hållbar utveckling enligt Agenda 21.

Strategin ger nu mer möjligheter att följa det internationella FN-åtagandet med lokalt genomförande. ”Tänk globalt – agera lokalt.” inom alla dimensionerna på ett mer sammanhållet och synbart sätt.

I Stockholms stads budget för 2006 är ju målet för stadsdelarnas Agenda 21-arbete att öka invånarnas deltagande i hållbarhetsarbetet. En dialog och samverkan med invånare och andra lokala aktörer är viktigt för att alla ska ha möjlighet att vara delaktiga.

Det blir också viktigt att fånga upp intresserade av Agenda 21:s verksamhet genom att ta tillvara goda exempel från stora och små insatser för att kunna prioritera och genomföra effektiva insatser för vårt framtida hållbara samhälle.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anmäldes av vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (fp), ledamöterna Ole-Jörgen Persson (m), Bengt Porseby (fp), Markku Sirviö (m) och tjänstgörande ersättaren Björn Begner (m) enligt följande:

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat att anföra följande:

Det är viktigt att ha ett miljöperspektiv i det arbete som bedrivs i staden. Detaljerade regler och alltför långtgående hänsynstaganden får dock inte hindra att staden får växa och utvecklas, vilket tyvärr sker idag i alltför stor utsträckning. Vi ställer oss inte bakom den kostsamma satsning på Agenda 21-samordnare som majoriteten gör i årets budget. Vi anser inte att Agenda 21-arbetet är ett effektivt sätt att ta itu med stadens miljöfrågor. Att göra som den socialistiska majoriteten och rycka bort 27 miljoner kronor från stadsmiljöverksamhet till Agenda 21 känns helt främmande, när det finns akuta miljöproblem som måste lösas. Vi kan bland annat se hur nedskräpningen ökar och leder till snusk i parker och på gator och torg. Råttor och människor får slåss vid skräpstationerna. Pengarna behövs istället till att hålla staden ren och fräsch. Miljön i staden är på vissa ställen oacceptabel. Klotter, skräp och sopstationer som är rena sanitära olägenheter och drar till sig råttor, är ett tecken på en stad i förslumning. Vi har därför istället satsat pengarna för Agenda 21-samordnarna på klottersanering och städning.

Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande

Marie Ljungberg Schött, m fl (m) anmäler särskilt uttalande likalydande med eget förslag till beslut enligt följande:

Det är angeläget att miljöhänsyn tas i stadens arbete. Däremot finns risk att de mål för stadens Agenda 21-arbete som har definierats faktiskt bryter mot en av de delar av utvecklingen som också ska omfattas av hänsyn: den ekonomiska utvecklingen. Vissa åtgärder som staden har ägnat sig åt, exempelvis anställandet av Agenda 21-samordnare på stadsdelsnivå, är en felanvändning av stadens resurser. Miljöarbetet skulle vara mer gynnat av andra insatser, exempelvis åtgärder mot klotter och nedskräpning. Det arbete som bedrivs i staden bör samordnas av en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd, medan övervägningarna kring vilka intressen som ska väga tyngst i stadens beslutsfattande bör göras i kommunstyrelsen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Olle Andretzky m fl (m) och ledamoten Lars Hansson m fl (fp) anmälde ett särskilt uttalande enligt nedanstående.

Det är angeläget att miljöhänsyn tas i stadens arbete. Däremot finns risk att de mål för stadens Agenda 21-arbete som har definierats faktiskt bryter mot en av de delar av utvecklingen som också ska omfattas av hänsyn: den ekonomiska utvecklingen. Vissa åtgärder som staden har ägnat sig åt, exempelvis anställandet av Agenda 21-samordnare på stadsdelsnivå, är en felanvändning av stadens resurser. Miljöarbetet ska vara mer gynnat av andra insatser, exempelvis åtgärder mot klotter och nedskräpning. Det arbete som bedrivs i staden bör samordnas av en gemensam miljö- och stadsbyggnadsnämnd, medan övervägningarna kring vilka intressen som ska väga tyngst i stadens beslutsfattande bör göras i kommunstyrelsen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservationer

Vice ordföranden Helena Bonnier m fl (m), ledamöterna Claes Fleming m fl (fp) och Jan Ulander (kd) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

Att lämna förvaltningens förslag till beslut som svar på kommunstyrelsens remiss utan eget ställningstagande samt att därutöver anföra följande.

Det är positivt att förvaltningen lyfter fram det nödvändiga i att arbetet bör ledas och samordnas av stadsledningskontoret då stadsdelsförvaltningarnas rådighet i de flesta frågor är starkt begränsad. Vi vill även påminna om vår uppfattning angående Agenda 21-arbetet som framkom i vårt förslag till beslut avseende nämndens verksamhetsplan för år 2006 nämligen ”Vi anser att det så ambitiösa Agenda 21-programmet skall kunna bantas till en för stadsdelen mer proportionell nivå.

Särskilt uttalande

Avgavs av ordföranden Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Aila Erkkilä (v) och Ann-Sofi Matthiesen (mp) enligt följande:

Den bakomliggande tanken med det handlingsprogram för innevarande århundrade som antogs vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992 är att

det dels ska följas av nationella och lokala program och strategier världen över, dels ska integrera ekologi, ekonomi och social utveckling.

Att arbeta fram en sådan strategi förpliktigar. För en integrering av de olika dimensionerna krävs som förvaltningen framhåller en helhetssyn. Det är viktigt att arbetet utvecklas nerifrån och upp för att sedan sammanfattas i ett centralt styrdokument. Det ställer krav på att alla nämnder, såväl stadsdelsnämnderna som stadens centrala bolag och nämnder, deltar i och tillämpar den strategi som kommunstyrelsen beslutar om.